

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Eodem Titvlo in VI. Capitulum I. Mediatores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

6 Adde 2. Quæ dicta sunt de accusato, quòd pendente accusatione non possit esse accusator, aut testis in causâ criminali, neque ad ordines & beneficia promoueri. similiter locum habent, si ex officio iudicis contra aliquem procedatur, vel denuntiatus quispiam sit de graui crimine etiam charitatiuâ tantum denuntiatione, vti hîc *Abbas docet n. 6. Felin. n. 1.* Ratio est, quia per denuntiationem criminis dubia redditur vitæ honestas & integritas viri, ideòq; pendente hoc dubio, non censetur omni exceptione maior.

EODEM TITVLO in VI.
CAPITULUM I.

Mediatores.

PARAPHRASIS.

Mediator Simonie commissæ contra auctorem scelestis propter eius detestationem admittitur ad testimonium, si criminaliter non agatur, sed ciuilitè, & mediator emolumentum inde consecutus non sit.

SUMMARIUM.

1. Proxena seu mediator non potest esse testis circa negotium, in quo intercessit.
2. Nisi utraque pars litigantium consentiat.
3. Vel alij testes haberi nequeant.
4. Si testis fuit instrumentarius super contractu, de cuius postea qualitate aut conditione dubitetur, super ea testis adhiberi potest.
5. Si de crimine Simonie ciuilitè agitur, socius criminis testis produci potest, modo non etiam muneris particeps fuerit. Non potest, si criminaliter agatur.

QVæstio hîc tractanda est, vtrum proxena, seu mediator, qui intercessit ad actum gerendum, possit in testem produci. R. regulam ponendam esse negatiuam, quòd proxena non possit esse testis circa negotium, in quo intercessit, vti colligitur

ex hoc c. & *Auth. de testib. §. Quoniam. col. lat. 7. docet gl. hîc. verb. Ciuilitè. Dominicus post princip. Petrus Ancharanus & alij, quos citat & sequitur Farinac. de testib. q. 60. num. 46.*

Multò minus administrator bonorum v. g. Prælatus Ecclesiæ potest esse testis, si litigetur de contractu, quem ipse celebrauit, vt bene docet *Francus in c. vlt. n. 9. hoc tit.* licet contrarium sentiat Archidiaconus allegatus in *glossa hîc. verb. In testem.*

Excipe 1. Nisi pars vtraque litigantium consentiat, tunc compellitur esse testis, vti habetur expressè in *cit. §. Quoniam.* sed quid, si vna pars consentiat, alterâ contradicente. hoc casu *Gl. in c. §. Quoniam. verb. Legem. Francus hîc n. 6. Io. Andr. in c. Dilectorum. n. 7. de testibus cogendis* docent, quòd hoc casu ad testimonium admitti possit, si velit, sed inuitus non compellatur.

Sed arbitrò, si vna pars contradicat, repellendum esse, nam cur proxena ad testimonium ferendū minus aptus censetur, ea afferri solet ratio, quia affectus est ad negotium illud, cuius mediator extitit, perficiendum, confirmandum, aut approbandum; hæc autem ratio sufficit, vt tanquam suspectus repelli possit ab eâ parte, contra quam ad gestæ rei confirmationem producit, sicuti *Dominicus hîc* significat paulò post principium. *Gl. & Farin. l. c.*

Excipe 2. Quòd in subsidium, si alij testes haberi nequeunt, proxena ad testificandum admitti immò cogi possit, vti docet *Francus hîc. n. 7. Abbas in c. Insuper. n. 11. extra hoc tit. Farinac. n. 417.*

Excipe 3. Si proxena ex partium consensu adhibitus sit in testem instrumentarium super contractu, ac postea dubitetur de qualitate aut conditione contractus non videtur repelli posse iuxta ea, quæ docet *Farin. q. 62. n. 112.* immò ex vnâ parte, qui iam melius nôsse rem censetur, magis idoneus esse videtur.

Excipiunt 4. hîc Canonistæ, quòd mediator Simonie commissæ in testem produci possit, si agatur de crimine ciuilitè, videlicet ad priuationem beneficii, dummodo nihil

nihil ipse acceperit; idèd sit criminis tantùm seu operis mediator, & non etiam muneris; sin autem agatur criminaliter videlicet ad depositionem ab ordine seu degradatione, tunc testis produci non possit, vt in textu hic dicitur. hæc in se vera sunt, sed puto non esse hanc exceptionem à traditâ regulâ, nam id generale est, quòd proxeneta produci possit in testem ad ostendendam infirmitatè ac vitium actus, tunc enim minimè suspectus est, & cessat ratio, cur testis esse nequeat, quia videlicet affectus est ad negotium, cui pro agendo adhibitus fuerat, vt annotauit *Mascard. conclus. 1036. n. 17. Farin. quest. 6. n. 437.*

Idèd dicendum, quòd specialis difficultas sit de mediatore simoniæ, vt rùm produci possit in testem criminis, cuius mediator & adiutor extitit, nam ex vnâ parte videtur nõ admittendus; quia socium criminis se profiteretur, iuxta *c. Veniens. 10. extra, hoc tit.* ex alterâ verò parte admittendus videtur, cum simoniæ crimen sit vnum ex exceptis, vt ex communi doctrinâ docet *Clarus lib. 5. sentent. verb. Simonia. n. 11.* in criminibus autem exceptis etiam socij criminis & infames produci possunt in testes. *n. ex c. Licet Heli. 31. & c. seq. de simoniâ.* quòd crimen simoniæ (si cum hæresi formali iunctum non sit) non ita atrox censeri debeat, sicuti hæresis crimen, aut læsæ maiestatis, licet atrocius ac detestabilius censeatur, quàm multa alia graua & depositionem merentia crimina, & idèd discrimen obseruari debet hoc capitulo traditum, & à DD. communiter receptum: si de crimine simoniæ agatur ciuilitè, socij criminis testem produci posse. dummodò non adèd criminofus sit, vt etiam muneris accepti particeps fuerit, at verò, si criminaliter agatur, tum repelli possit, tametsi solius criminis, non & muneris particeps sit, & ita explicat *Abbas. c. Per tuas.*

5 Dicet quispiam, si accusatus de simoniâ excipiat contra testem productum tanquàm mediatorem ac socium criminis, videtur illud confiteri, ergo deberet condemnari, Resp. cum *Glos. communiter recepta hîc. verb. Affecuti. Dominico ibid.* quòd excipiens

nihil fateatur, quia eius sermo solùm tendit ad repellendum hominem. Si dicis te socium criminis fuisse, tunc criminofum te profiteris, & hoc ipso inhabilem ad testificandum, & idèd repelli debes.

CAPITVLVM II.

Præsentium.

PARAPHRASIS.

Lis erat inter Abbatem & Conuentum S. Nicolai ex vnâ parte, & Priorem ac Conuentum Lyconensem, ex alterâ parte, super possessione subiectionis Prioratus, quâ se Abbas spoliatum assererat, nec non super transactione irritandâ, quæ olim inter partes inita erat. Hanc causam Gregorius IX. ad se advocauerat, iuxta *cap. Ad nostram. 56. De appellat.* Hic itaque mandat cuidam in provinciâ, ut Abbatem & Priorem tum suo nomine, tum in animas Conuentus, aut maioris ac sanioris partis jurare jubeat de veritate dicendâ. deinde iniungat Abbati & Priori, vt tam ponendo, quàm respondendo veritatem dicant super positionibus à Pontifice transmissis, quatenus sciunt & intellexerunt ex illis, in quorû animas jurâtunt, postea super quolibet articulo contento, in positionibus partes faciat sufficienter, aut invicè respondere, nullâ admittâ cõtradictione aut reiectione, sed & à Syndico partis vtriusque, tamen absque juramento inquiratur, vt quod sit, aut credit esse, de huiusmodi positionibus edicat, testes quoque quos super articulis à Papâ transmissis, Prior & Conuentus produxerat ad reprobandos testes, quos in causâ principali pars altera produxit, & quorum nomina in iisdem articulis posita erant, vsque ad proximas Calendas Novembris examinètur secundùm adversæ partis interrogationes, quæ à Pontifice vnâ transmittèbatur, ita tamen vt contra testes ab Abbate & Conuentu productos, crimina

f s

speci-